

NORSK SPRÅKFORSKNING I 1970- OG 80-ÅRA

KJELL IVAR VANNEBO

Å gi et komplett og rettferdig bilde av norsk språkforskning i 1970- og 80-åra i løpet av en halv time er i utgangspunktet en umulig oppgave. Det sier seg sjøl at jeg er nødt til å rette søkelyset mot bare noen få karakteristiske trekk, og at det på ingen måte blir mulig å gå inn på enkeltarbeider og gi en uttømmende beskrivelse av dem. Også ellers er jeg nødt til å avgrense emnet på flere måter.

La meg først begynne med en avgrensing eller presisering av selve tittelen. Med *Norsk språkforskning i 1970- og 80-åra* vil jeg her mene 'den forskning som er gjort om norsk språk i Norge i den aktuelle perioden'. Det er selvsagt en noe vilkårlig tidsavgrensning for perioden, og når det gjelder slutten av den, vil jeg være så fri og la den omfatte forskning som strekker seg inn på nittitallet. Jeg vil altså ikke snakke om den utforskningen av norsk språk som har foregått utenfor landets grenser. Og jeg vil heller ikke snakke om norsk språkforskning i betydningen 'norske språkforskeres arbeid' generelt – interessen her er utelukkende rettet mot forskning om norsk språk og norske språkforhold som er utført i Norge. Men selv med en slik avgrensning er emnet ganske omfattende. Jeg vil derfor forbeholde meg retten til å avgrense det enda mere: Jeg vil konsentrere meg om noen av de hoveddisiplinene det blir forsket i, nevne enkelte *karakteristiske* trekk ved denne forskningen og si litt om forholdet mellom *tradisjon* og *nytenkning* innenfor denne forskningen.

Fagområdet norsk – eller nordisk – språkvitenskap omfattet tradisjonelt en lang rekke disipliner:

Norrønt språk (inklusive : runologi)
 Språkhistorie
 Dialektologi eller målføregransking
 Grammatikk
 Stilistikk
 Navnegransking
 Leksikografi

I seinere tid er det kommet til flere nye disipliner:

Sosiolingvistikk
 Norsk som andrespråk
 Tekstlingvistikk
 Pragmatikk
 Psykolingvistikk

Flere av disse utviklet seg nettopp som egne disipliner i løpet av 1970- og 80-åra. En disiplin som *sosiolingvistikk* eller *språksosiologi* kom inn på studieplanene i denne perioden. Det betyr ikke at sosiolingvistiske problemstillinger ikke har vært tatt opp av norske språkforskere tidligere, men at det er i denne perioden at den får status som egen forsknings- og undervisningsdisiplin. Flere av disse "nye" disiplinene var såkalte bindestreks-disipliner: sosio-lingvistikk, psyko-lingvistikk, tekstlingvistikk – og rett nok ikke med bindestrek: 'norsk – som – andrespråk'. Dette avspeiler det forhold at forskningen i norsk språk dels ble relatert til andre vitenskaper som psykologi og særlig sosiologi, dels at det tradisjonelle forskningsområdet ble utvidet til å omfatte andre problemområder i tilfeller som tekstlingvistikk, pragmatikk og norsk som andrespråk. Bak flere av de nye disiplinene lå det et ønske om å gjøre forskningen tverrfaglig og mer samfunnsrelatert. Som et symptom på denne nyorienteringa kan jeg nevne at Norges allmenvitenskapelige forskningsråd i 1977 nedsatte en komité som skulle foreslå aktuelle forskningsoppgaver innenfor forskningsfeltet *Norsk språk i dagens samfunn*. Blant de aktuelle forskningsområdene komiteen lister opp, er: *talemålsstudier, språk og påvirkning, språk og kjønn, barnespråk, endogene minoriteter og norsk som fremmedspråk*. Komiteen pekte dessuten på at det var et stort behov både for nye grammatikker og nye ordbøker over norsk språk.

I tillegg til de nye disiplinene kunne jeg også ha nevnt *faghistorie* og *fagdidaktikk*. Når de ikke ble tatt med i oversikten, skyldes det at de ikke utelukkende er språklige. Men interessen for disse disiplinene har vært stigende i løpet av perioden, og en artikkel som Even Hovdhaugen og Frøydis Hertzbergs *Noen retninger i norsk språkvitenskap 1800-1850*,

er et tidlig eksempel på en våknende faghistorisk interesse. Toril Steinfelds bok *På skriftens vilkår*, som først utkom i 1986, og som hun seinere disputerte på for doktorgraden i 1992, behandler norskfagets historie fra reformasjonen fram til vår egen tid. Det er et faghistorisk nybrottsarbeid som i høy grad også berører skriften og skriftspråkets historie. Noe av det siste som har skjedd på denne fronten, er at det fra og med i år er opprettet et eget *hovedfag i norsk fagdidaktikk* ved Universitetet i Oslo.

La oss så først vende tilbake til de såkalte 'nye' disiplinene jeg nevnte ovenfor. I både 70- og 80-åra har *språksosiologi* vært en aktuell forskningsdisiplin. I selve året 1970 tok Institutt for nordisk språk og litteratur ved Universitetet i Oslo opp tanken om en undersøkelse av talemålet i Oslo. Det resulterte i TAUS- prosjektet (Talemåls-undersøkelsen i Oslo) som pågikk fram til sommeren 1976. Hovedrapporten fra prosjektet kom ut i 1978: *Oslomål: Prosjektbeskrivelse og syntaktisk analyse av Oslomål med henblikk på sosiale skilnader*. Prosjektet fikk ringvirkninger på den måten at det ble skrevet en rekke hovedoppgaver og artikler i tilknytning til det materialet som ble samlet inn. Det ble også satt i gang tilsvarende prosjekt i Bergen og i Trondheim (TUB og TAUT). Språksosiologi ble etterhvert en fast innarbeidd disiplin ved alle de høyere lærestedene i Norge, og en egen norsk innføringsbok ble utgitt i 1982: Kjell Venås: *Mål og miljø. Innføring i sociolingvistikk eller språksosiologi*. Det er skrevet en god del spesialstudier i språksosiologi, og av sentrale verk kan jeg nevne to doktoravhandlinger: Brit Mæhlums *Dialektal sosialisering. En studie av barn og ungdoms språklige strategier i Longyearbyen på Svalbard* (Universitetet i Tromsø 1990) og Helge Omdals *Med språket på flyttefot. Språkvariasjon og språkstrategier blant setesdøler i Kristiansand* (Uppsala Universitet 1994).

Norsk som andrespråk har også vokst fram som egen disiplin i løpet av 70- og 80-åra. Fra midten av 1970-åra ble det også bevilget penger fra KUD til forskning innenfor dette området. Det har utviklet seg raskt til et eget fagområde med separate stillinger både ved universitetene i Oslo, Bergen og Trondheim. Undervisningen i norsk for utlendinger har ført til nytenkning på flere områder bl.a. når det gjelder metodikk og læremateriell, men forsknings-aktiviteten var til å begynne med likevel forholdsvis beskjeden blant de universitetsansatte på dette området. Til dels hang nok det sammen med at de som var ansatt der, hadde mer enn nok å gjøre med praktisk undervisning. Men etter hvert har det blitt skrevet flere hovedoppgaver og artikler innenfor emneområdet (kontrastive analyser, feiltypeanalyser, ordforrådsanalyser, om grammatiske problemer, mellomspråk, språktypologi, språkinnlæring osv.). Fra 1985 er en rekke av artiklene utgitt i tidsskriftet *NOA norsk som andrespråk* som utgis ved Avdeling for norsk som fremmedspråk, Universitetet i Oslo. Tre

ansatte ved denne avdelinga ga i 1988 også ut en omfattende grammatikk over norsk som fremmedspråk: A. Golden, K. Mac Donald og Else Ryen: *Norsk som fremmedspråk. Grammatikk*. Dette er den første omfattende beskrivelse av norsk språk sett som fremmedspråk. Foruten en morfologi- og syntaksdel inneholder grammatikken også en del som kalles Uttrykksmåter, og som er en fyldig oversikt over hvordan ulike semantiske og funksjonelle kategorier (tid, sted, spørsmål og svar, negasjoner osv.) uttrykkes i norsk språk. På nittitallet har vi også fått de to første doktorgradsarbeidene innenfor denne disiplinen: Bjørg Svanes ved Universitetet i Bergen som tok dr. art. graden på avhandlingen *Tilegnelsen av norsk hos utenlandske studenter ved Universitetet i Bergen* (1991) og Anne Hvenekilde ved Universitetet i Oslo som tok dr. philos. graden på avhandlingen *"Hva gjør vi saa med arven?"*. *En studie av abc-er og lese-bøker utgitt til norsk morsmålsundervisning i Amerika* (1993).

Tekstlingvistikk vokste også fram som en egen disiplin i løpet av 1970-åra. Det første omfattende arbeidet innenfor norsk tekstlingvistikk var Bernt Fossetøls doktoravhandling fra 1978: *Tekst og tekststruktur. Veier og mål i tekstlingvistikken*. Fossetøl ga også ut andre bøker og artikler om tekstlingvistikk før han døde i 1988, bl.a. *Bindingsverket i tekster* (1983). En noe annen innfallsvinkel til tekstbeskrivelse finner vi i Kjell Lars Berges arbeider om tekstnorm-teori. Berge, som for tida er stipendiat ved Universitetet i Trondheim, ga i 1990 ut boka *Tekstnormers diakroni. Noen ideer til en sosiotekstologisk teori om tekstnormendring*. Berge forsker her forene sosiologisk teori og tekstteori i en ny teori (sosiotekstologi) som kan beskrive hvordan tekstnormer endrer seg. Berge har selv anvendt denne teorien på en eldre tekst fra 1700-tallet ("Samtalen mellom Einar og Reiar. Et symptom på tekstnormendringer i 1700-tallets skriftkultur? – en sosiotekstologisk undersøkelse av en tekststyring").

Tekstlingvistikken har etter hvert utviklet klare berøringspunkter med kommunikasjonsteori, psykolingvistikk og pragmatikk. I en nylig utgitt innfringsbok i tekstlingvistikk er også disse disiplinene koblet sammen. Boka, som er skrevet av Wenche Vagle, Margareth Sandvik og Jan Svennevig, heter *Tekst og kontekst. En innøfring i tekstlingvistikk og pragmatikk*. Av arbeider innenfor pragmatikk bør nevnes en rekke artikler av Thorstein Frøtheim, Universitetet i Trondheim. Han har i løpet av det siste tiåret også gjort en rekke undersøkelser om forholdet mellom intonasjon og pragma-syntaktiske forhold (se litteraturlista). Innenfor kommunikasjon vil det også være naturlig å nevne Olaf Øyslebøs bøker om *Språklig kommunikasjon* og *Ikkeverbal kommunikasjon*.

La meg til slutt vende tilbake til de første, tradisjonelle disiplinene for å si noen få ord om noen av dem. Runologi utgjør ikke noen egen disiplin

ved studiet av nordiske språk, men i løpet av perioden har vi hatt flere avhandlinger som bør nevnes her. For det første har vi Ottar Grønviks to grundige avhandlinger om *Runene på Tunesteinen* (dr.avh. Oslo 1981) og *Runene på Eggja-steinen. En hedensk gravinnskrift fra slutten av 600-tallet*. For det andre har vi Terje Spurklands *En fonografematisk analyse av rune-materialet fra Bergen*. I den siste avhandlinga får vi for første gang en omfattende beskrivelse av lyd- og skriftsystemet i det yngre runematerialet fra Bryggen i Bergen. Dette materialet skriver seg fra slutten av 1100-tallet til ut på 1400-tallet og er således både av stor språkhistorisk og skrifthistorisk interesse. Det kaster bl.a. lys over språket i den slutten av gammelnorsk og begynnelsen av mellomnorsk periode. I 1976 ble det satt i gang et prosjekt ved Universitetet i Bergen "Grammatikk over gammelnorsk språk omkring år 1300(1250-1350)". Det er kommet noen enkeltarbeider fra dette prosjektet, men det foreligger fortsatt ingen samlet grammatikk over språket i denne perioden. Derimot innebar prosjektet bl.a. at enkelte gammelnorske tekster ble gjort tilgjengelige for datamaskinell behandling. Alt i 1969 hadde Magnus Rindal startet et arbeid med datamaskinell tilrettelegging av *Barlaams ok Josaphats saga*, og i tilknytning til grammatikkprosjektet ble også *Magnus Lagabøtes landslov* gjort datamaskinelt tilgjengelig. Det er klart at datamaskinell tilrettelegging av norrøne tekster er et nyttig hjelpemiddel for mange ulike forskningsoppgaver innenfor denne perioden. Rindal ga selv ut boka *Ortografi, fonologi og morfologi i Sth. perg. fol. nr. 6 (Barlaams ok Josaphats saga)* i 1987, og andre har seinere jobbet med de samme håndskriftene. Bl.a. har vi fått en doktoravhandling om syntaksen i Magnus Lagabøters landslov (Marit Christoffersen: *Setning og sammanheng. Syntaktiske studier i Magnus Lagabøters landslov*, ADH-serien 65, 1993).

Av arbeider innenfor norrønt språk og eldre språkhistorie vil jeg også nevne Jan Ragnar Haglands doktoravhandling *Riksstyring og språknorm. Spørsmålet om kongskanselliets rolle i norsk språkhistorie på 1200- og i første halvdel av 1300-tallet*. Hagland opponerer her mot bl.a. Seips og Indrebøs syn om framveksten av ulike språknormer ved kongskanselliet som forandret seg i og med at kanselliet ble flyttet fra Bergen til Oslo. Hagland mener at kildene ikke gir grunnlag for å hevde at det eksisterte en trøndsk-vestnorsk skriftnorm ved Bergenkanselliet på 1200-tallet, og at det også seinere på 1300-tallet da kanselliet flyttes til Oslo, er vanskelig å påvise en klar kansellinorm her. Haglands avhandling betyr en omvurdering av norsk språkhistorie i dette tidsrommet. En radikal omvurdering av mellomnorsk tid får vi i Magnus Rindals arbeid *Norsk språk 1350-1500. Gammalnorsk eller mellomnorsk?* Rindal drøfter her hvilke språklige kriterier en egentlig har for å skille ut mellomnorsk,

dvs. perioden fra 1350/1370 til ca. 1525, som en egen periode i norsk språkhistorie. Svaret er kort og godt *ingen*. Rindal mener altså vi har en kontinuerlig utvikling fra gammelnorsk og helt fram til omkring år 1500, og at det ikke finnes noe *språklig* grunnlag for å regne med en egen mellomnorsk periode i norsk språkhistorie. (Det kan jo forklare noe av vanskene en har hatt med å lage en egen grammatikk over språket av slutten av gammelnorsk og begynnelsen av mellomnorsk periode!).

Når det gjelder nyere språkhistorie, har vi også flere arbeider som har kastet nytt lys over vesentlige sider ved denne perioden. Her vil jeg bare nevne Ernst Håkon Jahrs doktoravhandling *Talemålet i skolen. En studie av drøftinger og bestemmelser om muntlig språkbruk i folkeskolen (fra 1874 til 1925)*. Temaet i denne avhandlinga er Odelsting-vedtaket fra 1878 om at den muntlige språkbruken i skolen skulle baseres på barnas eget talemål og hvordan vedtaket har vært fortolket og praktisert helt opp til vår egen tid. Avhandlinga ligger i et grenseland mellom allmennhistorie, skolehistorie og nordisk språkvitenskap. Den tverrfaglige tilnæringsmåten er altså et vesentlig trekk ved avhandlinga. I en anmeldelse av den (i *Norsk lingvistisk tidsskrift* 2/1985) pekte jeg på at sammen med enkelte andre tverrfaglige framstillinger fra seinere tid forsterker den behovet for ei nyvurdering og ei nyskriving av de siste hundreåras språkhistorie i vårt land. Og når det gjelder 1800 og 1900-tallet, har Jahr selv gjort mye for å dekke dette behovet. I trebindsverket *Vårt eget språk* har han i et kapittel om *Språkutviklinga etter 1814* (bind 1) dratt inn nye forskningsresultater og på mange måter gitt en populærvitenskapelig framstilling av norsk språkhistorie som er á jour med nyere språkhistorisk viten.

Innenfor disiplinen grammatikk har det vært drevet forskning ut fra ulike teorier og modeller. Mange artikler har vært skrevet med utgangspunkt i Paul Diderichsens syntaktiske modell, og den mest brukte innføringsboka i syntaks ved de nordiske instituttene har vært Svein Lies *Innføring i norsk syntaks*, som er basert på Diderichsens modell. Men når det gjelder forskning i norsk syntaks, har perioden i høy grad også vært preget av den transformasjonelle – generative grammatikken og av den seinere styrings- og bindingsteorien og leksikalsk funksjonell grammatikk. Selv skrev jeg på 70-tallet en doktoravhandling om *Tempus og tidsreferanse*. Fra slutten av 1980-tallet har vi Helge Lødrups doktoravhandling om *Norske hypotagmer* som er skrevet innenfor leksikalsk funksjonell grammatikk. De nye retningene har ført til økt interesse for kontrastiv syntaksforskning. Flere studier innenfor styrings- og bindingsteorien er utgitt av Lars Hellan og Kirsti Koch Christensen i boka *Topics in Scandinavian Syntax*. Som tittelen sier, gjelder det her ikke bare norsk, men ulike syntaktiske fenomener i de nordiske språka blir

diskutert i et kontrastivt perspektiv. Det samme gjelder en rekke syntaktiske emner som er beskrevet i serien *Working Papers in Scandinavian Syntax*. Fra 1990 er Jan Terje Faarlunds bok *Syntactic Change. Toward a Theory of Historical Syntax* som er skrevet ut fra en modifisert variant av den utvidete standardmodellen. Det er en analyse av syntaktiske forandringer i historisk perspektiv, og et sentralt punkt er begrepet forklaring innenfor historisk grammatikk. Også innenfor generativ fonologi har vi fått en doktoravhandling ved slutten av den aktuelle perioden, nemlig Gjert Kristoffersens *Aspects of Norwegian Syllable Structure* (Universitetet i Tromsø 1991).

Et sentralt verk innenfor disiplinen grammatikk som må nevnes i denne sammenhengen, er Helge Dyviks doktoravhandling *Grammatikk og empiri. En syntaktisk modell og dens forutsetninger* (Universitetet i Bergen 1980). Avhandlingen sprang ut av det konkrete arbeidet med å lage en gammelnorsk grammatikk, men er først og fremst en teoretisk diskusjon om hvilke krav en bør stille til en syntaktisk modell for at den skal kunne fungere som beskrivelse av et naturlig språk. En av tesene i Dyviks avhandling er for øvrig at den transformasjonelle, generative grammatikken med dens sterke ikke-empiriske natur, slik den var på seksti- og syttitallet, var et hinder for "en tilnærming og gjensidig befruktning mellom almen lingvistisk teori og særpråklige studier" (Dyvik 1980: 4f.).

I løpet av de siste tjue åra har det internasjonalt også vært en intensivering av studier innenfor språktypologi og av språk-universalieforskning. På norsk område kan vi bl.a. spore denne interessen i arbeider av germanisten John Ole Askedal, bl.a. i artikkelen *De moderne germanske språk – Hovedtrekk av en lingvistisk-typologisk og språkgeografisk inndeling*. I de par-tre siste åra har vi også kunnet registrere en interesse for studier innenfor kognitiv grammatikk, men foreløpig i form av artikler og enkelte hovedoppgaver.

Det siste større arbeidet innenfor norsk grammatikk er prosjektet *Norsk referansegrammatikk* som ble startet opp i 1992 og som etter planen skal avsluttes i 1995. Denne grammatikken, som utarbeides av Jan Terje Faarlund ved Universitetet i Trondheim og Svein Lie pluss meg selv ved Universitetet i Oslo, gjelder norsk skriftspråk etter 1945 – både bokmål og nynorsk. Grammatikken blir ikke skrevet i tilknytning til en bestemt teori, men har likevel som mål å gi en mest mulig sammenhengende og omfattende framstilling av norsk morfologi og syntaks. Det er et parallell-prosjekt til tilsvarende prosjekter i Sverige og Danmark der lignende store, nasjonale grammatikker er under utarbeidelse (*Svenska Akademiens Grammatik og Grammatik over det Danske Sprog*).

I forbindelse med disiplinen grammatikk bør det til slutt nevnes to faghistoriske arbeider. Det ene er Bernt Fossetøls bok om *Norske grammatikker på 1800-tallet*, den andre Frøydis Hertzbergs doktoravhandling "– og denne Videnskab har man kaldet Grammatiken". *Tre studier i skolegrammatikkens historie* (Universitetet i Oslo 1990). Begge disse gjelder grammatikk-disiplinens historie, og de må ses i sammenheng med den økende faghistoriske interessen som jeg var inne på tidligere.

Disiplinene dialektologi, navnegransking og leksikografi kan jeg ikke gå inn på i detalj her. Men før jeg runder av, har jeg lyst til å nevne det såkalte *dokumentasjonsprosjektet* som ble satt i gang ved Det historisk-filosofiske fakultet ved Universitetet i Oslo i 1991. Fra 1992 ble det utvidet til å omfatte alle de norske universitetene, og prosjektet går fram til og med 1997. Kort sagt består det i at det opprettes et nettverksbasert datasystem ved at bl. a. de store seddelarkivene ved dialektologi-, navnegransking- og leksikografi-avdelingene (gammelnorsk, bokmål og nynorsk) overføres til data. Databasen vil i første omgang komme til å omfatte ca. 12-14 millioner arkivkort, og hele arbeidet er beregnet til flere hundre årsverk. Når arbeidet er fullført, vil svært store datamasser være maskinelt tilgjengelig for ulike typer forskning i norsk språk, og det vil også åpne nye forskningsmuligheter ved en krysskopling av data fra de ulike samlingene.

Til slutt vil jeg også nevne et annet forhold som berører de institusjonelle rammene for forskning. I løpet av det siste tiåret er en ny doktorgrad – dr.art.graden – etter hvert blitt innført ved alle landets universiteter. Det betyr at en har satset på en fast opplæring fram til doktorgradsnivået med bl.a. kurs i vitenskapelig metode og avhandlings-skrivning. Ønsket er å gi økt vitenskapelig skolering og en raskere gjennomføring av doktorgradsstudiet. Om det også fører til en kvalitativt bedre forskning i norsk språk i åra som kommer, gjenstår å se.

LITTERATUR

- Askedal, J.O.: De moderne germanske språk – Hovedtrekk av en lingvistisk – typologisk og språkgeografisk inndeling, *Norsk Lingvistisk Tidsskrift* 1, Oslo 1990.
- Berge, K.L.: Tekstnormers diakroni. Noen ideer til en sosio-tekstologisk teori om tekstnormendring. MINS 33, Stockholm 1990.
- Berge, K.L.: 'Samtalen mellom Einar og Reiar'. Et symptom på tekstnormendringer i 1700-tallets skriftkultur? – en sosiotekstologisk undersøkelse av en teksttytring. *Arkiv för nordisk filologi*, 1991.
- Christoffersen, Marit: *Setning og sammenhang. Syntaktiske studier i Magnus Lagabøters landslov*, ADH-serien 65, Kristiansand 1993.
- Dyvik, H.: *Grammatikk og empiri. En syntaktisk modell og dens forutsetninger*. Universitetet i Bergen 1980:

- Fretheim, T.: Demperen 'nesten'. En pragmatisk studie. *Maal og Minne* 1979.
- Fretheim, T.: 'Ego- dempere' og 'alter- dempere'. *Maal og Minne* 1981.
- Fretheim, T.: Intonal phrases and syntactic focus domains. *Univ. of Trondheim Working Papers in Linguistics* 6, 1988.
- Fretheim, T.: Hva menmer DU vs. Hva MENER du? *Norsk Lingvistisk Tidsskrift*, 2, Oslo 1990.
- Faarlund, J.T.: *Syntactic Change. Toward a Theory of Historical Syntax*, Berlin-New York 1990: Mouton de Gruyter.
- Golden, A., MacDonald, K. og Ryen, E.: *Norsk som fremmedspråk. Grammatikk*, Oslo 1988: Universitetsforlaget.
- Grønvik, O.: *Runene på Tunesteinen*, Oslo 1981: Universitetsforlaget
- Grønvik, O.: *Runene på Eggjasteinen. En hedensk gravinnskrift fra slutten av 600-tallet*. Oslo etc. 1985: Universitetsforlaget.
- Hagland, J.R.: *Riksstyring og språknorm. Spørsmålet om kongs-kanselliets rolle i norsk språkhistorie på 1200- og første halvdel av 1300-tallet*. Oslo 1986: Novus.
- Hanssen, E., Hoel, T., Jahr, E.H., Rekdal, O. og Wiggen, G.: *Oslomål. Prosjektbeskrivelse og syntaktisk analyse av oslomål med henblikk på sosiale skilnader*. Oslo 1978: Novus
- Hellan, L. og Koch-Christensen, K.: *Topics in Scandinavian Syntax*, Dordrecht 1986: D. Reidel Publishing Company.
- Hertzberg, F.: "-og denne Videnskab har man kaldet Grammatiken." *Tre studier i skolegrammatikkens historie*. Upubl. avhandling, Universitetet i Oslo 1990.
- Hovdhaugen, E. og Hertzberg, F.: Noen retninger i norsk språkvitenskap 1800-1850. *Maal og Minne* 1980.
- Hvenekilde, A.: "Hva gjør vi saa med arven?" *En studie av abc-er og lesebøker utgitt til norsk morsmålsundervisning i Amerika*. Upubl. avhandling, Universitetet i Oslo 1993.
- Jahr, E.H.: *Talemålet i skolen. En studie av drøftinger og bestemmelser om muntlig språkbruk i folkeskolen (fra 1874 til 1925)*. Oslo 1984: Novus.
- Jahr, E.H.: Språkutviklinga etter 1814. I Johnsen (red.): *Vårt eget språk*, Oslo 1987: Aschehoug.
- Kristoffersen, G.: *Aspects of Norwegian Syllable Structure*. Universitetet i Tromsø 1991.
- Lie, S.: *Innføring i norsk syntaks*, 1. utg. Oslo 1976: Universitetsforlaget.
- Lødrup, H.: *Norske hypotagmer. En LFG-beskrivelse av ikke-verbale hypotagmer*. Oslo-studier i språkvitenskap 4, 1989: Novus.
- Mæhlum, B.: *Dialektal sosialisering. En studie av barn og ungdoms språklige strategier i Longyearbyen på Svalbard*, Tromsø-studier i språkvitenskap 12, 1992: Novus.
- NOA norsk som andrespråk. Tidsskrift utg. ved ILF, Avd. for norsk som andrespråk og tolkeutdanning, Universitetet i Oslo, 1985-.
- Norsk Lngvistisk Tidsskrift*, 1983-: Novus.
- Norsk språk i dagens samfunn*. NAVF-innstilling, Oslo 1979.
- Omdal, H.: *Med språket på flyttefot. Språkvariasjon og språkstrategier blant setesdøler i Kristiansand*. Skrifter utg. av Inst. för nordiska språk vid Uppsala universitet 35, 1994.
- Rindal, M.: *Ortografi, fonologi og morfologi i Sth. perg.fol. nr. 6 (Barlaams ok Josaphats saga)*, Oslo 1987: Novus
- Rindal, M.: Norsk språk 1350-1500. Gammalnorsk eller mellomnorsk? *Eigenproduksjon* 32, Bergen 1988. Opptrykt i Jahr/ Lorentz: *Historisk språk- vitenskap / Historical Linguistics*, Oslo 1993: Novus.
- Spurkland, T.: *En fonografematisk analyse av runematerialet fra Bergen*. Upubl. avhandling, Oslo 1991.
- Steinfeld, T.: *På skriftens vilkår*, Oslo 1986: LNU/Cappelen.

- Svanes, B.: *Tilegnelsen av norsk hos utenlandske studenter ved Universitetet i Bergen* (dr.art.avh., Universitetet i Bergen 1991)
- Vagle, W., Sandvik, M. og Svennevig, J.: *Tekst og kontekst. En innføring i tekstlingvistikk og pragmatikk*, Oslo 1993: LNU/Cappelen.
- Vannebo, K.I.: *Tempus og tidsreferanse. Tidsdeiksis i norsk*. Oslo 1979: Novus.
- Vannebo, K.I.: Anm. av E.H. Jahr: Talemålet i skolen. I *Norsk Lingvistisk Tidsskrift*, nr. 2, 1985.
- Venås, K.: *Mål og miljø. Innføring i sociolingvistikk eller språksosiologi*. Oslo 1982: Novus.
- Working Papers in Scandinavian Syntax*, Lund 1983-.
- Øyslebø, O.: *Språklig kommunikasjon*, Oslo etc. 1979: Universitetsforlaget.
- Øyslebø, O.: *Ikkeverbal kommunikasjon*. Oslo etc. 1988: Universitetsforlaget.